

V R T E C

Časopis s podobami za slovensko mladino.

Uredil in založil

Ivan Tomšić,

učitelj z zlatim križem za zasluge na c. kr. vadnici v Ljubljani.

Dvajseti tečaj, 1890.

V Ljubljani.

Natisnila Klein in Kovač.

VII, 3, 28137, f

KAZALO.

Pesni.

	Stran		Stran
„Vrteu“ ob nastopu v XX. tečaj	1	Strijček Prigódek	17
V novoletnej noči	8	Mánica in Pepček	21
Materina skrb	9	Ponočni zvon	26
Hčerka materi za „Novo leto“	14	Neposlušni Lijček	29
Po zimi	17	Kmet, drva in osel	31
Dvanajst lastnostij Božjih	19	Mladi lovec	33
Muha in veša (basen)	20	Po zimi	35
Zima	22	Kolumbovo jajce	37
Iz domovja	25	Zvesti psiček	37
Naša Luca	32	Tobija Vitek	43
Nedeljski čas	32	Kraljičev Jožek	45
V šolo!	38	Smrtna roža	47
Izgubljena stava	41	Ne kradi	48
Vzpomladni spomini	48	Po semánjem dnevu	49
Kako pojó sôvi otroci v Gribljah	56	Prve hlačice	50
Vihár	57	Nezadovoljni Mihec	57
Vzpomladanska	63	Irma! Irma!	60
Večerni zvon	64	Pozdravite gospoda	64
V kuhinji	65	Na Kovačevem vrtn	66
Moj je kruh	68	Gazela (basen)	67
Vzpomladne misli	73	Velikanoč	68
Marijea! sestrice!	80	Bábica	70
Duhovi	80	Vilko in Vrbán	74
Večerja	81	Strijc háv-háv in strina mijáv	81
Majnik	87	Pridni delavci	84
Mariji čast in slava	87	Na razvalinah	85
Zena in otrok	89	Sv. Vrbana grozdek	95
Pred Telovim	97	Pri znamenji	95
Ded in dete	97	Oslovsko seme	98
Domá	103	Pokopali smo jo	101
Iz primorskih bojišč	105, 121,	Ne bodi nečimerna	106
Vskresna noč	108	Škarjevčeva Pepika	109
Vran	109	Kaj je strah	110
Mlademu prijatelju za god	111	Kdo so pa ti?	112
Dóbrova	113	Naš kos	114
V gozdni senci	129	Bodi pošten in resničen	118
Sirotek	135	Kadar je največja sila, roka božja najbolj	122
Ptička	136	mila	122
Prepelica	144	Skalnice	126
Junak	145	Otroka v gozdu	127
Ljubezen Božja	151	Sreča	128
Cvetke in metuljčki	153	Kako so pokopali slavčka	129
Sanje	168	O mački, petelinu in kosi	133, 149
Sinica činžara	185	Zorka in mati	138
Le moli, o dete, le moli!	192	Prijatelja	142
Snežinke	199	Burja	143
		Iz Gregove učilnice	146
		Varuj se laži	150
		Pozabljeni pevec	154
		Cvetlice in leto	159
		Zlata knjiga	160
		Pravljice o morji	164, 179, 197
		Iglanovi	169
		Zetev	172
		Ne vódi nas v izkušnjava	176
		Materina dušica	177
		Dve žrtvi	186

Povesti, pripovedke, popisi, prilike in basni.

Strojar iz Maskare	2
Kum Matija	5
Lóvrenčkov dedek	6
Sanje	10
Modri zlatar	11
Naši otroci	15

Pankracij	189	Zgodovina Cerkljanske fare	136
Zimska pripovedka	191	Koroške bukvice	136
Muhe (basen)	192	Slovensko petje v preteklih dobah	151
Na sveti večer	193	Uzgojne pripovedke	151
O Vojteški in Juričku	195	Obrtni prirodois	151
Vas	198	Sabrani spisi Mladena pl. Tucića	151

Zemljepisni, zgodovinski, živatopisni in drugi poučni sestavki.

Spoštuj starost	10
Kakšne so bile prve ure	53
Prijatelju v spomin	54
Kako se židajo ceste	83
Kako velik je naš svet	119
Resnica	144
Francozi v Kamniku	181

Prirodopisno-natoroznansko polje.

Mleko	16
Lastavice	52
Poletne cvetice	102
Lov na tигра	165

Dramatični prizori.

Dar deci za Veliko noč	61, 77, 90
----------------------------------	------------

Zabavne in kratkočasne stvari.

Listje in cvetje v vsakem listu.

Drobtine	39
Pametnice	87, 183
Prigovori	151
Kratkočasnice	23, 71 199
Uganke	22
Demanti	56, 87, 104, 120
Briljant	24
Obeliski	23, 88
Rebusi	136, 152, 168, 184,
Zabavne naloge	56, 72, 167
Zagonetka	56

Nove knjige in listi.

Nova pesmarica	23
Rafael ali nauki in molitve za odraslo mladino	23
Popotnikov Koledar za 1890. l.	40
Malé Noviny pro Děti	40
Nauk o varstvu živali za mladino	72
Popis praznovanja 40letnega vladanja Nj. Veličastva presv. cesarja Franca Jožefa I.	72
Narodne legende za slov. mladino I. zvezek	72
Angelček. Otrokom učitelj in prijatelj	88
V. zvezek	88
Iskrice. Zbirka pesnij in povestij	120

Spomeniki umrlim.

Blaž Lenček, župnik v Staremtrgu pri Ložu	39
Friderik Križnar, kanonik in župnik ljubljanske Senkavške fare	39
Janko Tikvič, kapelan v Wundschuh-u	55
Davorin Trstenjak, župnik v Staremtrgu na Štirskem	55
Ivan Nemanjič, župnik v Št. Ožbaltu	71
Ivan Gabršek, okr. tajnik na Vranskem	103
Dragojila Milek, učiteljica v pokoji	135
Franjo Kotnik, veleposestnik na Vrhniki	151
Aleksander Ličan, posestnik v Il. Bistrici	183

Podobe.

Lovrenčkov dédek	6
Materina skrb	9
Naši otroci	15
Mánica in Pepček	21
Neposlušni Lijček	29
Mladi lovec	33
Po semánjem dnevu	49
Lastavice	52
Mati uči otroka moliti	65
Deček in race	68
Marijca! sestrice!	80
Večerja	81
Pridni delavci	84
Pri znamenji	96
Pred Telovim	97
Vran	109
Šest otrok	112
Hvalečni zamorec	124
V gozdni senci	129
Zorka in mati	140
Prepelica	144
Junak	145
Žaba in vol	158
Pred svetim znamenjem	161
Na pokopališči	177
Na sveti večer	193
Rebusi	136, 152, 168, 184,

Muzikalna priloga „Kdo je to?“ pri 1. „Vrtčevem“ številu.

ČASOPIS S PODOBAMI ZA SLOVENSKO MLADINO.

Štev. 1.

V Ljubljani, 1. januarija 1890.

Leto XX.

„VRTEC-U“

ob nastopu v XX. tečaj.

Živi! rasti! cvéti!

rt — o, predrago imé — kjer tiho ob grédi gredíca
 Širi cvetličjo vonjáv slednjemu v sladko radóst,
 Kjer ponosito drevo raztéza košato vejevje,
 Cvetje na zemljo troseč, sadje za cvetjem rodeč! —
 Vender še lepši poznam jaz vrtec na zemlji slovenski:
 Delo prirode on ni, drug ga je vstvaril vrtnár.
 Tebe je ljubil, mladèž, ko delo začel je težavno,
 Tebi je blagi vrtnár vrtec ogradil krásan.
 Let je vtonilo deset in tri krat tri v večnost neskončno,
 Kar sè skrbljivo roko „Vrtec“ vrtnár naš gojí.
 Koliko bujnih rastlin vsadila njegova je roka,
 Koliko zórnih cvetóv, koliko sádovnih zrn!
 Mnogo uspélo drevo iz njih je in vzrastlo mogočno,
 Mnog, ko odpadel je cvet, sad se na njem je razvil.
 Ti pa, mladina brdkà, radóstna si šétala v vrtu:
 Cvetje in sadje zlató, trud je vrtnárjev bil — tvoj.
 Bodi hvaležna! Dolžnost in čednost krásna je hvaležnost,
 Zvezdi nebeški nalik kiti človeško srcé.

Kar si prejela, nikdar povrniti, deca, ne moreš,
 Eno pa lahko storiš, stóri, in tebi bo v prid:
 Kar si sadóv in cvetóv — izgledov, naukov bogatih —
 V „Vrte-i“ nabrala kedáj, hrani je v srci skrbnó!
 Buren življenja je tók, skušnjav in nevárnostij pólen,
 Zvésto in blago srcé v njem je najboljši vodník.
 „Vrtec-u,“ deca brdkà, pa prosi in prosi vrtnarju
 — S tabo ves druží srénó národ slovenski svoj glas —:
 „Rásti in cvéti ta vrt, kot cvél je doslèj, i v bodoče,
 Žívi mu vrli vrtnár v boji za véro in dom!“
 Težko je delo zarés, a lepo in blago je tudi,
 Plódnega dela zavést pa je i — pókoj sladak.

Mihael Podtrojiški.

Strojar iz Maskare.

Parizu je bilo — med elizejskim poljem in tvilerijah, na konkordijskem trgu — tam, kder vode v dveh velikih črnih kotlinah sè svojim priprosto sanjavim šumenjem skušajo razpore in sovraštva človeštva zazibati v pokoj. —

Istega dne pa, ko se začenja moja kratka povestica, niso šumele vode — premrzlo je bilo. Vse je potihnilo, tudi veter in drevesa na elizejskem polji in v tvilerijah — celó šepetajoča drevesa, ki drugače ne molčé nikdar. Reka Seine (čitaj: Sena) je ihtéla danes zamólkkeje, tóžneje, nego li navadno . . . Povestica ta je kratka, a tóžnejša je, nego li vsaka žalostna igra, tóžnejša zato, ker je resnična, vsakdanja.

Na steno tvilerijskega vrta naslonen, baš pod rudečim plakatom, ki je svetu oznanjal jasno pustno veselico, stal je Turčin z rumenkasto-belim turbanom na glavi, oblečen v slikovito ponošen plašč. Star je bil. Obličje mu je bilo vélo, obraščeno s črnimi brki in dvoje črnih očij se je blestelo iz njega. V njegova zagorela lica zrisal je čas mnogo, mnogo gub, in usoda mu izorala bolestne proge. Roki je držal čez prsi, oči pa so se zamaknile v ledene sveče, ki so visele ob črnih kotlinah na konkordijskem trgu. To so bile oči pravega Turčina, pólu tope, pólu ognjene; oči, ki so smijoč se sanjale a bdéle v največjej bédí. —

Ubogi Turčin! Bil je iz Algerije, v Maskari je strojaril. Pripravljal je mehko úsnije, umél je je barvati, da se je žarilo v krasnej rudečini ali pa blestélo kot suho zlató.

Ta umetelnost je pri Jutrovcih v velikem číslu in naš Turčin je bil zeló, zeló srečen. Imel je ženo in otroka, bival v hišici z nizko streho in belimi stenami, ki so se še bolj blestele, kadar je solnce nad njimi žarko sijalo. Žena mu je bila

lepa, kakor dan — a hčerka, kakor vzpomladansko jutro. Zeni je bilo imé Fenda, hčerki Fatima. Neizrečno so se ljubili ter bili presrečni v lepej, ljubkej Algeriji, deželici, o kojoj pravijo, da solnce na njo siplje svoje najlepše žarke. — A prišel je drug čas. Ozke ceste so se napolnile z dimom strélnega prahú, po cestah so rožljale sablje, razlegalo se je surovo vpitje. Po tlaku je tekla gosta rudeča kri in iz streh je zaplapolal plamen v višnjavo podnebje.

Francija zahtevala je nove slave in Francozje so vzeli Maskaro. Prihodnje jutro bili so beli zidovi črni, divji psi so lajali okolo mrličev po cestah; in — solnce, zlato algerijsko solnce, zagrnilo se je v temán oblak. Tožnejši, nego vsak drug, pa je bil naš strojar. Usoda mu je vzela vse, vse, kar se mu je moglo odvzeti. Ženo mu je prodrł sovražnikov bajonet, a hčerka mu je zgorela s hišico vred o velikem požaru. Ubogi Turčín sklonil je glavo na prsi in zamrmral: „Alah je Alah!“ — a srce mu je krvavélo pod silo zamrle mu sreče. Dobrosrčni vojak ga je vprašal, zakaj žaluje? Pové mu, da je vse izgubil. Žene in otroka, zna se, teh mu ne morejo vrniti, reče vojak, a drugo izgubljeno blago mu bode, ako vsega ne, vsaj nekaj povrnila vlada, zatorej naj se oglasi pri oblastvu v Algier-u. Ubogi Turčín vzdihne, ter se s težkimi koraki in še težjim sreem napoti v Algier, stopajoč po brezkončnih, razbeljenih cestah — ker solnce je jelo zopet sijati. Saj solnce ne more dolgo strpeti, da bi ne videlo svoje ljube Algerije, da-si je tožna, opustošena. —

Francozka vlada pa je debelo pogledala moža, češ, da bi imela premnogo posla, ko bi morala poravnavati krivice in naglost usode. Nek uradnik, mlad mož, pa je imel usmiljenje z ubogim Turčinom; dal mu je nekaj novcev za pot in mu svétoval naj gre čez morje v Francijo — v Pariz. Ker nekoliko francozki umeje, bode vže izhajal. Sijaj Pariza je tako velik, da je njegov žarek prodrł celó preko širnega morja v ozko, visoko ulico v Maskari. Misel na Pariz razsvetlila je temno senco bolestne duše ubogega strojarja kakor zlati sén o najdenej sreči. Dá, v Pariz pojde! Tam je veselje, ki vsako bédó utolaži — in samo suho zlató raste po cestah. Tako je čul pripovedovati. —

Dospél je v Pariz — a veselje je bilo naslikano samó na vogelnih plakatih, in oblečeno v pisane cunje, zdelo se mu je budalosti podobno; — zlató pa je videl samó v izložbah zlatarjev. Po cestah so rastle prezebajoče platane in pod njimi je šetalo čudno ljudstvo: možje brez turbanov na glavi, žene brez pajčolanov. Videl je trudne, blede obraze s tópmi, drznimi ali žalostnimi pogledi; žalostnimi od gladi ali prenasitosti. Ubogi Turčín se je ustrašil, in kaj bi se nè, saj ni mogel nikakor uméti, česa bi tù ljudem moglo primanjkovati. Plaho je hitel mimo Boulevarda in prišel do bôrze, lepega poslopja, ter si mislil, da je to „zapadna“ mošeja. Hoteč vstopiti, začuje vpitje in razgrajanje ter se ves osupel vrne nazaj. Čudeč se neznanim napravam zapádnega svetá stopa počasi dalje in pride v mirno obližje Seinino (Senino) in do črnih, z ledenimi svečami obdanih kotlin na konkordijskem trgu. Tù sede na vzkriženi nogi ter misli in misli, kako je vse prišló — in dve debeli solzi se mu potočita iz svetlih očij po rujavem lici. Vera v usodo umorila je sicer bojazen in nado — a bolésti mu ne more. Poleg vse druge béde pridružila se mu je zdaj še nova — glad.

Februarja meseca je bilo — in v tem meseci je v Parizu silen mraz. Goste megle odrivajo solčne žarke — a vender dehtí po cestah neka presladka — zlato vigred oznanujoča vonjava. Prihaja pa ta vonjava iz torbic cvetličnih prodajalk, ki ponujajo svežih vijolic mimoidočim. Pač čudno je, kako neizrečno veselje imajo Parižani s temi cveticami; zato pa najdeš v Parizu ob vsakem letnem času vijolice, a največ v meseci februarji. Bog zná, s kakimi različnimi pripomočki izvabijo te nežne cvetice v mrzlo zimo! —

Mej mnogimi zalimi, dobro in slabo oblečenimi vijolčnimi prodajalkami, ki so smijoč se, ali pa tresoč se od mraza ponujale dehtečih cvetic, bila je jedna iz Nanterre-a; bilo je to drobno dekletce z rujavimi lasci pod belo čepico in velicimi, krotkimi očmi sredi majhnega, sestradanega obrazka. Nje mati prodajala je kolačke pri vходу St. Cloud-škega gaja, a oče je bil vrtnarski pomočnik v St. Cloudu. Nedavno je zbolel in uboga družinica je živela — ali vsaj skušala živeti od malega zaslužka materinega — in ko je še ta obolela, od bornih novcev, katere si je ubožno dekletce prikupčevalo s cveticami. Oj to je bilo trdó! —

Dekletce se spusti na pot, dolgi, mrzli pot. Tenki čevljički na nogah so bili raztrgani od premnoge hoje, zeblo je je v nežne nožice; trepetalo je mraza. Nebo je bilo sivo — solnce ni sijalo — reka Seine se ni blestela.

„Vijolic, milostiva gospa, vijolic!“ klicalo je dekletce kolikor je moglo z veselim glasom, a vedela je sirota, da se ljudje umikajo bédí; nihče je ni slišal, nihče vijolic kupil. In prišlo je dekletce na konkordijski trg. Tam je stal ubogi Turčin, ki je v tem našel majhno srečo: dobrosrčni človek podaril mu je košarico dateljnov. Skušal je, da bi je prodal. „Dateljnov kupite, pravih jutrovi dateljnov!“ upije v slabej francoščini. Ubogi Turčin! kaki dateljni bi sicer to bili, ako ne jutrovi? Prodal jih je šest do osem, več ne. Bog moj mili, ljudje so imeli pač vse kaj boljšega in dražega kupovati, nego dateljne, ki so po tako nizkeji ceni! —

Na konkordijskem trgu, pri črnih kotlinah, sešli sta se bédí od severa in óna od juga — ter se sprijaznili. Ogovorili se nista, le stali sta druga poleg druge, nasloneni ob zid tvilerijskega vrta, čez kateri so črna drevesa in beli kipi malomarno zrli v svet. Drevesa so bila otrpla in kipi prevzvišeni nad vsakdanjo bédó. Nihče se njiju ni usmilil.

— „Dateljnov! dateljnov!“ vpil je Turčin; „vijolic! vijolic!“ klicalo je siromašno dete v vedno réznejši, megleni zrak. Nihče ju ni slišal. Glas starčkov postajal je vedno zamôlkleji, a detetov vedno tanjši in tožnejši.

Blíža se jima gospa v bogatem plašči. Pristopi k detetu in pogleda cvetice. „Véle so!“ deje kratko in hiti dalje.

Pride delavec. „Dete ubogo, koliko stanejo vijolice?“ — „Po krajcarji šopek,“ odvrne dekletce, pihne sneg sè svežih cvetic, ki jih je gospa imenovala „véle,“ ter je podá móžu z boječimi, solznimi očmi. Delavec podá detetu krajcar in mu reče prijazno besedo. Bil je to jedini krajcar, ki si ga je pridobilo danes dekletce. — Obrazek mu postaja vedno blédejši — višnjavo bled je — glas se mu zapira. Usmiljeni Turčin sname si turban raz glavo, odviije ga ter ogrne z njim ubogo dete. „Ali mi daš cvetice za dateljne?“ vpraša je. „Dà!“ odgovori s tresočim glasom in ob jednom nasmehniivši se, hvaležno ga pogleda. Danes še ni zajutrekovalo. Turčin sicer tudi ne, a on je mož, ona slabotno dete — kakor njegova

Fatima, katero mu so umorili. In na Fatimo je mislil, ko jo je gledal, kako jej gredó dateljni v slast. — A dateljni je niso ogreli in jo tudi le malo okrepčali. Utrujeno sede na tla, nasloni se ob zid in zaspí. — Solnce zaíde, noč sè svojim plaščem usmiljeno zakrije vse grehe in bolésti tega svetá — mraz postaja sílnejši in sílnejši.

Turčin sede poleg deteta, z velo svojo roko boža mu blede ličece, misli na svoje drago nepozabno dete — ter se mu sladko — zadnjikrat še nasmehne. Potem ovije konec svojega plašča okolo deteta in — zaspí.

Mrzleje in mrzleje postaja, noč je, temna mrzla noč — tudi reka Seine — umolkne. Ko pa drugo jutro mračno februarvsko solnce pogleda izza oblakov, obsije ob zidu tvilerijskega vrta naslonenega strojarja iz Maskare in majhno dekletce iz Nanterre.

Spala sta trdno in spita še danes!

Prevela J.

Kum Matija.

(Češki spisala Božena Nemcová; poslovenil Župčev.)

um Matija gre obiskat kuma Jurija. Ne daleč od kmetije sreča kumovega dečka.

„Kaj dela oče, Jožek?“ vpraša ga.

„Ravno je hotel jesti, ali ko je vas videl za vasjó, vstal je in pustil jed,“ odgovori odkritosrčni deček.

„A zakaj pa?“

„I nù, oče pravi, da bi nam dosti snedli in mati je morala vse to z mize spraviti.“

„In kam je vse to spravila, Jožek?“

„Gos je dela na zidek, gnjat na peč, klobase sè zeljem pod rešeto, štruklje na polico a dva vrča piva pod klopico.“

Kum ne izprašuje dalje, smeje se in precej vstopi čez prag h kumu.

„Pozdravi te Bog!“ nagovori ga kum Jurij. „Ali zakaj nisi prišel za tre-notek poprej, lahko bi bil južinal z nami, a baš danes nam ni ostalo nič od jedi, s čimur bi ti postregli.“

„Nisem mogel, dragi kumek, poprej priti; prigodilo se mi je na poti nekaj nepričakovanega.“

„A kaj, povéj, povéj!“

„Ubil sem kačo, ta kača pa je imela glavo tako veliko kakor ta gnjat, ki jo imate na peči, debela je bila kakor ta gos, ki je na zidku, imela je belo mescè kakor ti štruklji, ki so na polici, dolga pa je bila kakor te klobase, ki ležé zvite na zelji pod rešetom, krvi pa je bilo, kakor piva v ónih dveh vrčih, ki stojita tám-le pod klopico.“

Matija jo je dobro izvēl. Kum Jurij se je sramoval svoje negostoljubnosti; žena je morala jed in pijačo postaviti na mizo in zdaj še-le sta oba stregla gostu.

Lóvrenčkov dédek.

(Spisal —è.)

Ej, ej, kakó se izpreminajo časi! Kdo bi si mislil, da v malo letih ne bode več mej nami onih častitljivih, sivolasih starčkov naše prijazne vasíce. Dejal bi bil, sto let bode učakal Lóvrenčkov dedek, pa glej! jedna zima ga je vzela. Dà, dà, vzela ga je, hitro ga je vzela mrzla zima starino naše prijazne vasíce — Lóvrenčkovega deda. Ej, ej, škoda ga pa je, škoda, kaj bi tisto! — — —

Ljubeznjiv možiček, prijateljčki moji dragi, bil vam je Lóvrenčkov dédek, niti najmanjšemu črvičku ni nikdar storil nič žalega. Imovito svojo hišo je izročil vže pred leti najstarejšemu sinu, a izgovoril si je le sobico zgoraj v podstrešji, kjer je navadno bival, ako ni mogel sedeti zunaj pred hišo pod košatim orehom in ujč-kati katerega koli izmej malih vnukov, ki so nagajivo tekali okolo dobrega starčka.

Hm, črez sedemdeset jih je vže imel, a bil je še vedno čvrst in vesel.

Spominam se ga še dobro, bil vam je izrezan tak, kakeršnega vidíte na denašnjeji sliki.

Lice mu je bilo

je dobro videl v daljino, le ko je kaj čítal — tudi čítati je znal Lóvrenčkov dédek, ne sicer Bog si ga védi kako gladko, vender za silo pa še dosti dobro — oborožil si je oči še z jednim parom steklenih očij, ki so možato zajézdile njegov še precej velik, krivúljasť nos. Spoštoval je možiček staro narodno nošňjo — nikdar nisi ga videl brez kosmate polhovke, brez jerhastih hlač s podvezami in brez pokončnih škorenj na kveder. Vselej ga je razjezilo, ko je gledal domače fante in dekleta, kako zapuščajo staro nošňjo in se oblačijo v drage ptuje cunje — kakor je rad v šaljivosti govoril Lóvrenčkov dédek.

Tudi čítati je znal Lóvrenčkov dédek, kakor sem vže omenil in rad je čítal. Če je le mogel, otišel je v svojo mirno sobico na podstrešji, sedel ondù na hrastovo

vedno obrito, a sivi lasjé so mu moléli v malih kodrih izpod kosmate polhovke, katero si je prav po fantovski pokladal na čestitljivo glavo. Bil je nekako bolj suh nego okrogel, lice mu je prečrtalo vže nekoliko precej globokih brazd, katere so mu se spuščale od nosú pa doli do špičaste brade. Izpod obrvij gledalo mu je dvoje prijaznih očij, s katerimi

klop in počasi čital, kar si je izposodil bodi si pri gospodu župniku ali pa pri gospodu učitelju. Takrat je odložil celó svojo pipico, iz katere je drugače puhal gost dim in se ves zamislil v čitanje. Le pogledjte ga, kakó prebira časopis — „Novice“ bodejo menda — kako počasi premika ustni in dobro vem, ko bode prečital ves odstavek, odložil bode počasi časopis, zmajal z glavo in dejal: „Sam Bog naj umeje to gospôdo, tu nas hoče poučevati o gospodarskih naših stvaréh in si izmišljuje vse po novem, kakó naj delamo, da nam poljé dobro obrodi. I nù, kaj bodo neki ti naučili nas, ki smo vajeni delati le po starem kakor so delali naši očetje, pa so imeli vsega dosti. Ej ne umejem te gospôde in ne umejem!“ —

* * *

Bilo je na tretji sv. večer, na večer pred sv. tremi kralji. Zvunaj je pošteno snežilo in vsakdo je bil vesel gorke peči, h katerej se je stiskalo staro in mlado. Pri Lóvrenčkovih so vže davno pokropili in poblagoslovili sè sveto vodo vsa poslopja, izmolili sv. rožni venec, potem pa posedli v gorkej sobi, jedni okolo mize, drugi okolo peči. Otroci so bili seveda okolo svojega dobrega dedeka, ki je sedel v koticu pri peči; jedni so se posedli okolo njega, drugi so se držali njegovih kolen in mu zrlí v blage oči, a najmlajši — ki je bil poseben nagajivček dédekov — splezal mu je celó na jedno njegovih kolen in ga ponosno zajezdil.

— Otroci, jutri so pa sv. trije kralji! —

— Kaj pa je to, dédek, sv. trije kralji? — vprašal je zvedljivo jeden izmej manjših dedekovih vnukov.

— Tega ne veš! — zasmijal se je Jožek, ki je vže od jeseni hodil v šolo in bil zeló ponosen na to, kar je vže znal.

— Nu bodem vam pa jaz povedal kaj o sv. treh kraljih — začel je dédek, a otroci so vsi umolknili, saj so vedeli, koliko in pa kakih lepih stvari zna povedati njihov dobri dédek.

— Sv. trije kralji. bili so kralji, daleč tam v jutrovej deželi, tam, kder solnce izhaja in kder je zlatá in pa drugih dragocenostij, kakor pri nas peska. Ta jutrova dežela je daleč, daleč, vender še vedno bliže nego tako zvana deveta dežela, v katerej — kakor se pripoveduje — med in mleko kar v potocih teče, po drevesih suhe mesene klobase rastó in po zraku letajo pečene prepelice.

Tedáj tam v jutrovej deželi imeli so sv. trije kralji svoja kraljestva. Po čudovitem božjem razodenji zvedeli so, da se bode svetu porodil novi, večni kralj nebes in zemlje. Takój so vzeli dragocenosti svoje zemlje in se podali za čudovito zvezdo na dalnji, dalnji pot. Šli so, šli dolgo in dolgo ter prišli v lepo mesto Jeruzalem, a od ondó v Betlehem, kder so se poklonili novemu kralju, sv. Detetu Jezušku, in mu podarili dragocena darila. Od ondó so se vrnili zopet po drugem potu v svoja kraljestva, živeli sveto in postali vsi trije mučeniki za sveto vero Kristovo. Sv. trije kralji so veliki svetniki, zato pa tudi imajo to posebno milost, da povedó ónemu, kateri se pred njihovim praznikom posti, vže tri dni pred smrtjo, da bode umrl. A to se zna, da se mora strogo postiti, in to takó, da tisti dan z žlico niti jesti ne sme! —

— Dédek jaz se bodem tudi postil, da mi sv. trije kralji povedó, kdaj mi bo umreti — oglasil se je jeden izmej vnukov

— Dédek, kdaj bote pa vi umrli — poprašal je vnuček, ki mu je sedel na — kolénče in prijel dedeka za ostro brado.

— Oj jaz bodem pa kmalu umrl, dete moje, kmalu umrl — odgovoril je dédek.

— Ali ste se tudi vi postili na čast sv. trem kraljem? —

— Tudi sem se, tudi! —

— Ali so tudi vam povedali sv. trije kralji, kdaj bodete umrli? —

— Niso mi povedali tega nè, otročički moji ljubi, vender vem, da svojega dédeka ne bote več dolgo imeli. Vaš dédek bode umrl, kmalu umrl.

— Oj ne bote umrli nè, saj tudi ne smete! — hiteli so otroci govoriti drug za drugim in svitle solze so jim zablestele v očeh. A dédek ni rekel nato ničesar, pogledal je k nebu, sklenil svoji suhi, koščeni roki in ustni ste se mu začeli premikati v pobožnej molitvi.

Potem so otišli spat dédek in otroci.

* * *

In napočil je svet in slovesen dan, dan sv. treh kraljev. Ljudém je kar škripalo pod nogami od velikega mraza, ko so šli zjutraj na vse zgodaj v cerkev k sv. maši. Mrzlo je bilo mrzlo. In ko je bila končana sv. služba božja in so se vsule cele tolpe pobožnega ljudstva iz cerkve ter odhajale vsaka na svoj dom, da ondù pobožno sprovedó sveti dan, dan sv. treh kraljev, zadoni mil, otožen glas zvončka iz cerkvenih lin, zvonilo je zadnjo uro dobremu in izkušenemu starčku — Lóvrenčkovemu dédeku, ki je umrl ravno na sv. treh kraljev dan zjutraj.

V novoletnej noči.

Kakó krasnó žaré nebesa
Jasneč po zemlji mrak temàn —
A meni dušo ból pretresa,
V nebeško noč jaz zrem — solzàn.

Poslednja noč! In ž njo pa leto
Nagnilo trudno bo glavó . . .
Poslednja noč! In ž njo nešteto
Proménilo se bitje bó.

Z obrazom dvojnim se ozira
Ta noč poslednja v širni svet:
Za njo življenje hira, umira,
Pred njo se svet odéva v cvet.

Dà, v cvet. Kot zvezd na jasnem nébi,
Kot kápljic bísernih morjá,
Ta noč prikriva upov v sébi
Brez upa ni nocoj sreá.

Krasnó, krasnó žaré nebesa
Jasneč po zemlji mrak temàn —
A meni dušo ból pretresa,
V nebeško noč jaz zrem — solzàn.

Saj vem: Še več kot zvezd na nébi
In kapljic bísernih morjá,
Ta noč bridkóstij nosi v sebi:
Bolj, žalóbe, béd, solzá!

Mih. Podtrojiški.

Materina skrb.

Spavaj dete milo,
Spavaj sinček zlati!
Bog nad tabo čuje
In preskrbna mati.

Kadar se nasmihaš,
S tabo se radujem,
Kadar vzdiháš, jočeš,
Tudi jaz togujem.

Kadar mirno spančkaš,
Mati ne počiva,
Sladko o bodočej
Tvoje sreči sniva.

Boš li služil Bógu,
Služil domovini,
Ljubil mater svojo
Moj zaklad jedini?

Angelj božji vodi
Te po pravej poti,
Da od nje hudobnež
Nidkar te ne zmoti!

Fr. Krek.

S a n j e.

aspál je Slavko. In ko je takó spančkal, sanjal je lepe, lepe sanje. Ležal je v postelji, a očesci, njegovi krasni očesci zrli sta mu skozi okno tjà v temnomodro, zvezdno noč. Sjajne zvezdice so zvedljivo stikale svoje svetle glavce in kukale skozi okence baš na posteljico k našemu Slavku. Kakó jih je bil Slavko vesel! Saj mu je sestra povedala, da ima vsak človek svojo zvezdico in ona svetla, sjajna zvezdica, čegava bi neki bila, ako ne njegova, prav njegova. In on je znal, da je prav njegova.

Toda kaj je to? mislil si je mali Slavko. Zvezdice, óne svitle zvezdice začele so se bolj in bolj pomikati doli k njemu, zmirom bliže — — — bliže, a naposled prišle so prav v Slavkovo sobico, k njegovej postelji, ali to niso bile več žarke zvezdice, to so bili sami angeljci, krilateci, mali ljubeznjivi otročaji, kakor on sam, z zlatimi krilci. Nebeška svetloba razsvetljevala je malo sobico. Pa niso prišli angeljei sami, ž njimi prišel je tudi častitljiv, snežnobradi starček, sè škofovsko kapo na glavi in sè srebrno palico v roci. Angeljei nosili so raznih igrač, zlatih jabolk in orehov in Bog si ga vedi, kaj še vse ne družega. Čestitljivi starček pa — bil je sv. Nikoláj — pristopil je bliže k Slavkovej postelji in z blagim glasom takó-le govoril: — „Predragi Slavko! Tvoj dobri angeljček váruh mi je vse povedal, kakó si ti priden. Povedal mi je, da rad moliš, da svoje stariše ubogaš, da bratce in sestrice ljubiš in da le malo jokaš. Zato te pa tudi nisem jaz pozabil, le poglej, kaj so ti angeljei prinesli — — vse te igrače, vse te slaščice, vse te podobice, vse — vse to je tvoje, Slavko dragi. Bodi še dalje tako dober, kakor si bil do zdaj, pa te bode dobri Bog in sv. Nikoláj vedno ljubil in vsako leto mnogo lepega prinesel.“ — Takó je govoril sv. Nikoláj, in naš Slavko se je probudil.

Povzdignil je modri očesci in se ozrl po sobi. Zginil je čestitljivi starček sv. Nikolaj, zginili so angeljei krilateci, ali darovi so ostali, darovi. Mnogo lepih darov ležalo je po njegovej postelji, a okolo postelje stali so pa Slavkovi bratci in sestrice in jednoglasno kričali: „Slavko! Slavko! poglej no vender, kaj ti je sv. Nikoláj prinesel!“ —

—è.

Spoštuj starost.

Mladini dolžnost je: da spoštuje starost. To dolžnost nam naklada lastni čut, pa tudi sveta vera Kristova.

Znano je, da so se v spoštovanji do starejših odlikovali posebno Špartanci. Tu naj navedem samo jeden primer: Iskal je starček ob olimpijskih igrah sedeža, ali nihče mu se ní hotel umakniti. Prišedši pa do prostora, kder so sedeli Špartanci, ustanejo in odstopijo takó pred njim vsi špartanski mladeniči. Burno odobravanje se je začelo mej mnogobrojnim občinstvom in špartanski očetje so ponosno zrli na svoj mladi naraščaj. In kaj mislite, kaj je storil starček v tem? Solzé veselja so mu zaigrale v očéh in glasno je zaklical: „O bogovi! vsi Grki poznajo krepost, a krepostni so jedino le Špartanci.“

Nežika Zupanova.

Modri zlatar.

(Češki spisala Božena Nemcová; poslovenil Župčev.)

Radoš je imel osemnajst let, ko sta mu umrla roditelja. Zdaj mu ni kazalo drugega nego iti v službo. In misli si: „Ker moram služiti, pojdem v veliko mesto in tam stopim v službo, izvestno dobim kaj dela.“ Zbere svoje stvari in gre. Ne daleč od mesta pozdravi ga modro z razumom. Od tega časa je bil neki tako moder in razumen, kakor bi se bil poučeval na visokih šolah in vse, kar je vzel v roke, izteklo se mu je srečno.

Radoš hodi po lepih ulicah in tù zagleda krasno in sijajno prodajalnico zlatarjevo, v katerej sedi pri delu mnogo pomočnikov. To mu je vrlo všeč in zopet misli, da ne pojde v službo; raje se bode učil za zlatarja. Brez pomisleka stopi v delarnico, uljudno pozdravi mojstra in ga prosi, da bi ga vzprejel za učenca. — „I nù, jaz te vzprejemem,“ ugovarja mojster, „ali ti si vže nekoliko prestar za učenca; predno se izučiš, bode ti počasi šest in dvajset let. Saj hočeš služiti leto za leto, ali nè?“

„Seveda, gospod mojster, jaz nimam nič novcev, da bi plačeval učenino. Ali izvestno bodete zadovoljni z mano in niti trenutka vam ne zamudim,“ pravi Radoš.

„Ostani tedaj!“ reče mojster, odkaže mu mesto za njegove stvari in ležišče. Ko si Radoš vse to uravná, spravi se takój na odkazano mu delo. S prva se mu drugi pomočniki smejejo, češ, da je lesen učenec, pa hitro umolknejo; kar vzame Radoš v roko, vse se mu izteče srečno, in čemur so se drugi dve leti učili, to umeje on v tednu. Za štirinajst dnij vže zna izdelovati prstane, uháne in zapestnice tako lepe, da jih je veselje gledati.

„Ne vem,“ pravi mojster svojej ženi, „kaj si naj mislim o Radošu, ali je vže izučen in se z mano le norčuje, ali je rojen pod srečno zvezdo?“

„Nè, temu ne veruj, da bi te bil nalagal; on je resnično živa resnica,“ zagovarja mojstrovka učenca, ki je bil tudi njej na rôko. Za štiri nedelje se je izučil in mojster ga je zelo ljubil. Jedenkrat gre z mojstrom na sprehod po mestu, ki je bilo veliko in v katerem je kraljeval kralj. Tu vidi na vratih črepinjo natak-neno na ôsti. In vpraša mojstra, kaj neki to znači, in mojster mu začne pripovedovati takó-le:

„Naš kralj ima jedino hčer, dêvo tako krasno, da bi zamán take iskal daleč po svetu. Od dvanajstega leta pa dêva ne govori, ali po previdnosti božjej ali po svojej lastnej volji, tega ni mogel nihče dolgo dognati. Kar je bilo tù zdravnikov in drugih učenih môž, niti jeden je ni pripravil k govoru. Dêva čita, jezdi, spreha-se, umeje krasno delo, ali vse to zvršuje molčé.

Pred tremi leti se je tu pokazala modra prorókinja, ki je povedala, da je princezinja Libena pod čarobno močjo in da bode ta moč tako dolgo trajala, dokler se ne ponudi mladenič, ki bi jo pripravil k govoru. In kralj je izdal razglas, kdor bi njegovo hčer pripravil k govorjenju, da mu jo dá za ženo, naj je priprost ali visok. Tu so prišli vsakovrstni ljudje, ki so se pri kralji glasili in princezinjo nadlegovali, ali ozdravil je ni nihče. Kralj se je jako jezil nad tem a princezinja še mnogo bolje; zato se je umaknila v svoje sobe in iz njih niti iziti ni hotela.

In razglasil je zopet kralj: kdor se pri njem oglási, da hoče princezinjo ozdraviti, pa tega ne stori v treh dneh, pride ob glavo. Pritisk je ponehal, dokler nekoč ne prijah na mlad gospod jako lepe postave. Kralj je dovolil, da bi poskušal ozdraviti princezinjo. Tri dni je neki klečal pred Libeno in neprenehoma prosil, da bi samó jedno samo besedico izpregovorila z njim, ali zamán, Libena se niti ganila ní in tako je gospodič izgubil tretji dan glavo, ki je zdaj za strah nataknela ondú na vratih. Od tistih dob se nihče več ne glasi in peto leto vže teče, kar princezinja ni izpregovorila.“

Radoš se temu jako čudi in smili se mu krasna Libena. Bil je vže leto pri svojem mojstru, ki ga je imel kakor punčico v očesu in vže se je tudi z ženo ménil, če ostane Radoš vedno tako vrl mladenič, da si ga pridrží za svojega, ker nima drugih otrôk.

Nekega dne pride kraljevski dvornik in naroči pri mojstru za princezinjo dragotine. Biti morajo tako krasne, kakeršnih do zdaj ni še nihče videl in iz najdražjih kamenov. Mojster to obljubi, ali ko sél otide, praska se za ušesi ter ne vé, kako bi to zvršil in komu bi oddal to delo.

„Kaj se vam je zgodilo, gospod mojster, da ste tako žalostni?“ vpraša Radoš. Mojster se mu razodene.

„Ne žalostite se, mojster! to delo vzamem jaz sam náse in izvestno bode kralj zadovoljen z mano.“

„Misliš li, Radoš, da izgotoviš delo, katerega si jaz sam zvršiti ne upam? Kako bi mogel jaz tebi dati toliko zlata in dragih kamenov, da je skaziš?“

„Dajte mi torej nekoliko za poskušnjo in če vam bode všeč, potlej to drugo!“

Mojster je zadovoljen, dá zlato in kamen, a Radoš se takój loti dela. Ali kako se čudi stari zlatar, ko mu prinese Radoš izgotovljen prstan. V vsej prodajnici ga mu ni bilo jedneakega. Z veseljem dá mojster zlata in demantov kolikor treba, da bi tudi druge okraske tičóče se stvari izgotovil. Radoš se trudi, kolikor more, da bi delo dobro zvršil, naredi tudi srebrno skrinjico in — vse v njej uredivši, prinese jo mojstru.

Ko mojster ogleda lepótiče, pade Radošu okolo vratú in pravi: „Mladenič, od danes si ti mojster, jaz ti ne morem več veleovati, kajti daleč si me prekosil.“

Bilo je pa to tako delo, kakeršno je malokdo umel. Človek ni vedel, čemu bi se bolje čudil, ali kraljevskemu dijademu, ali nežnej ovratnici, ali krasnim uhánom, zapestnicam in drugim drobnostim. To so bile nitke, kakor od pajka predene, a ti listki in evetke, kakor bi bile iz zemlje vzrastle.

„Mladenič, kaj naj ti za to storim?“ vpraša mojster ves srečen svojega pomočnika.

„Nič drugega, samo dovolite mi, da smem vse to sam h kralju odnesti!“ — Temu mojster rad ustreže in Radoš gre v kraljevski grad. Ko se oglasi, da nese kralju naročeni lišp, pusté ga takój pred kralja. Globoko se priklone in poda kralju srebrno skrinjico. Jedva privzdigne kralj pokrovček, razjasni se mu lice in z vidnim zadovoljstvom gleda dragocenosti. „Ali mi ne moreš povedati, mladenič, kdo je to delo zvršil?“ vpraša kralj prijazno.

„Jaz sam, najmilostívejši kralj!“ odgovori Radoš.

„Aj dečák, potem pa si tako spreten umetelnik, kakeršnega do zdaj še nisem poznal! Ako ti morem kako milost skazati, voli tedaj!“ reče kralj Radošu, ki čudno da ne joče od veselja.

„Najmilostivejši kralj! Slišal sem, da vsakega pusté k princezinji, kdor hoče to poskusiti, da bi jej nazaj dal govorico. To bi hotel tudi jaz poskusiti in zato bi prosil vašo kraljevsko milost, da smem iti k njej.“ Tako prosi Radoš kralja sè strahom čakajoč odgovora. — „Seveda, mladenič, da smeš k njej iti in poskusiti njeno ozdravljenje, ali bilo bi mi žal, ko bi tega ne zvršil; menda pač veš, kaj te potem čaka?“

„Vem, najmilostivejši kralj, ali rad se udam smrti, če tega ne zvršim.“ — Kralj pokliče dvornika in mu naroči, naj pelje Radoša k princezinji v sobo in ga pusti ondù samega; dvornik pa razume tudi skrivno znamenje, naj posluša in opazuje vse, kar se bode godilo. Pelje ga dvornik skozi množico sôb do dvorane, kder ni bilo drugače nego kakor v raji; cvetlie, dreves, preprôg, zlatá, srebrá, zagrinjal, vsega dosti. In to vse je bilo razsvetljeno s temno solnčno svetlobo, ki je skozi barvana okna pisane sence pokladala na bela, mramornata tla. Na pročelji dvorane so visele od stropa nizdolu težke zavese, katere dvornik rahlo odgrne, in Radošu z roko namigne, naj vstopi.

To je bila sicer majhna sobica, ali tako krasno, prikladno in čedno uravnana, da je bilo človeku nekako milo, ko je vstopil vá-njo. Pa najkrásnejša je bila princezinja Libena. Sedela je pri oknu in z zlatom vèzla. Niti žilica se ni ganila na tem krasnem obličji, ko je Radoš vstopil, niti za trenotek se oko ni obrnilo k njemu; zdelo se je, da je takó brez življenja kakor podoba, ki je visela v zlatem okviru na zidu in jo kazala kot majhno dete. Z jasnim očesom ná-njo gledajoč priklone se Radoš princezinji in se postavi pred njeno podobo, rekoč: „Odloči ti, podoba krasna, kruti boj, ki se bije v tem gradu! Podobar je napravil dêvo, krojač je na njej došil obleko, ali govorilec jej je dal govorico. Čegava je zdaj ta dêva?“

„Čegava bi bila, kakor govorilčeva, ki jej je dal govorico?“ izpregovori princezinja in zopet tiho dalje šiva.

Radoš gre s poklonom iz sobe, ali nevošljivi dvornik oznani kralju, da mu princezinja niti besedice ni odgovorila in Radoš mora v gradu ostati, kder se mu sicer dobro godi. Mojster ne vé, kaj naj si misli, ko mu služabnik prinese denarje za lišp in pové, da se pomočnik vrne še le tretji dan.

Drugi dan peljejo Radoša zopet v princezinjino sobo in kakor prejšnji dan se postavi pred podobo in vpraša: „Odloči ti, podoba krasna, kruti boj, ki se bije v tem gradu! Podobar je napravil dêvo, krojač je na njej došil obleko, ali govorilec jej je dal govorico. Zdaj jo hoče imeti vsak: čegava je?“

„Včera j sem ti rekla, da je govorilčeva,“ odgovori zopet princezinja.

Dvornik, ki je poslušal, ne privošči tega Radošu, da bi mogel biti kralj, zatorej zopet reče kralju, da princezinja ni izpregovorila. Zopet ga pridržé v gradu. Ali tretji dan gre poslušat kralj sam. Radoš vstopi v sobo in zopet vpraša podobo: „Odloči ti, podoba krasna, kruti boj, ki se bije za dêvo v tem gradu! Podobar jo je napravil, krojač jej je došil obleko, ali govorilec jej je dal govorico: čegava je zdaj?“

„Dvakrat sem ti vže rekla, da govorilčeva: zakaj nisi s tem zadovoljen?“ reče Libena pa ustane od mizice. Tù skoči kralj v sôbo in jokajoč poljublja hčer. Na to prime Radoša za roko in pravi: „Mladenič, ti si me storil srečnega očeta in mi vrnil vse veselje, bodi torej moj sin in kralj; kajti vidim, da si modrejši nego li drugi.“

„Gospod moj milostivi!“, odgovori Radoš, „kako morem biti kralj, saj sem le iz nizkega rodú, ne vem, kako nositi se na dvoru in krasna princezinja me bode težko hotela za svojega moža.“

„Ti si me sè svojo modrostjo osvobodil iz čarobnih vezij in jaz nobenega drugega nečem za moža nego tebe,“ pravi Libena in poda Radošu roko, katero on vroče poljubi.

Takój se to v mestu razglasi, da je princezinja ozdravljena in da je njen osvoboditelj priprost zlatarsk pomočnik. Tu hití stari mojster v grad, da bi se prepričal, je-li to resnično vse takó, in ko ga Radoš z veseljem predstavlja kralju kot svojega dobrega mojstra, hvali starec v duhu Boga, da mu je poslal takega učenca.

Za nekaj časa je bila svatovščina in kraljevska nevesta se je svetila v dragotinah, katere jej je napravil ženin z lastno roko. Radoš je gospodoval modro, kakor pred njim nijeden kralj, a ljudstvo je za-nj molilo, ko je ustajalo in hodilo k počitku. Imel je nekoliko sinov in vsak se je moral z mladosti nečemu učiti in nobeden ni dosegel naslóva brez zasluge. Ali jih je tudi pozdravilo modro z razumom, to se ne vé.

Hčerka materi za „Novo leto!“

Kaj naj bi Vam hčerka mala
V dar za „Novo leto“ dala,
Da bi Vas razveselilo,
Mater mojo, mater mílo?
Kar imam, ste Vi mi dali,
Mnogo záme ste prestali! —
S čim naj Vas zdaj obdarújem,
Ker vže toliko dolgújem?
Rada bi cvetie Vam dala,
Pa je zima vse pobrala! —
Le podobo jedno svetih
Čez vse lépo izmej petih,
„Dete Jezus“ je preblágo
Najsvetejše najbolj drágo!

To obeta srčno vdana
Hčerka Vaša — Marijana.

To podóbico vzprejmíte
Za spomin si jo hraníte.
Kakor On je bil ubógljiv,
Jaz želim takisto biti,
Nikdar Vas v tem „letu nóvem“
Ne jezíti ne žalíti.
Hočem biti poslušljíva,
Redna vsa in postrežljíva;
Vam pri delu pomagáti
In skrbno na stráni státí!
Teh obljub se bom držala
In zvestó je spolnovala.
Da bi kdaj še doživéli
„Novo leto“ preveséli!

A. K. Sež-ov.

Naši otroci.

To vam je vedno stara povest, in vedno isti ti naši otroci! . . . Bodi si v vzpomladi ali v jeseni, po leti ali po zimi, otroci znajo pa znajo, kako je treba brezskrbno ter rádostno živeti. In celó še po zimi! Kakor hitro zapade prvi sneg in se jame jéziti kristalno ivje po drevja golem véjevji, tedáj se zdi, kot da zavlada po zemlji najedenkrat pravo kraljestvo nedolžnega otroškega veselja.

Evo vam jih! Tam gori pod sv. Trojico na Lovranovem vrtu zbrala se jih je lepa šestorica. Kdo vé, kateri so vse bili in čegavi? Kraševčev Janezek, Urbanov Jakec in Kóšev Martinek in bratec njegov in . . . saj pravim nó, da ni mogoče naštetí ter poznati vsacega posebej! Dobro, to se vé, da so se imeli tam gori, prav dobro. Dvoje, troje na lahko vkup zbitih saníj so bili privlekli v potu svojega obraza s sebój, a potem, jùjù, potem je šlo po nizdolu, da je bilo veselje gledati!

In še nič kaj se

niso prepirali
mladi poni-
glavčki, kdaj se
bo kateri dričal.
Prav lepo so se
bili razvrstili.

Prvi, seveda,
vozil se je vedno
Urbanov Jakec,
saj so bile nje-
gove saní naj-
boljše in najtrd-
nejše. Za njim

naši otroci so se malo brigali za podobnih nezgodkov nešteto število. Saj ga lahko vidite Kraševčevega Janezka, kako neusmiljeno se je prekopicil ter padel kar dolg in širok tjà po snegu. — A ménite li, da je kaj zdalo? Smijali so se mu továriši, družega nič, in Janezek se je pobral, popihal si malo v róke ter v nósek in — vlekel zopet saní na strmino. Koševemu Martinku je sapa celó čépico potegnila raz glavo, ko se je dričal z mlajšim svojim bratcem v dolino — toda za to je le še glásneje zaukal! . . .

Vse ljubo popóldne so se zabavali tako naši otroci. Še le na večer kreheali so. trdi in na pólu zmrzli vsak proti svojemu domu. A ondù, kdo vé, če se ondù ni vže z davna tistega dne močila zánje — bridka leskovka? . . . Hè, hè, pač res vedno stara povest, in vedno isti ti — naši otroci!

Mihael Podtrojiški.

Mleko.

Kje raste mleko? — tako je vprašal nekega dne Jožek svojo mater, ko je „K“ mleko kupovala.

„Mleko ne raste nikjer, ampak molze se od krav, ovac, kôz i. t. d.“ odgovori mati.

„Pa od kod dobi krava mleko?“ vpraša dalje Jožek.

„Krava pase travo,“ odgovori mati, „žrè seno in liže sol. Vse to se potem pretvarja v sladko mleko; mleko se nabira v kravjem vimenu in iz vimena se molze. Krava se molze navadno po dvakrat na dan: zjutraj in zvečer; nò, po nekaterih krajih jo molzejo tudi o póludne. Iz mleka se nareja smetana, surovo maslo in sir. Vrh tega doji krava tudi svoje tele. Teliček je vrlo vesela žival, rad teka in skače okolo svoje matere. Kliče jo: „meee!“ in mati se mu na ta glas veselo odzivilje: „muuu!“ Krava liže telička z jezikom; hrapavi jezik jej služi namesto česlja, ona namreč češe ž njim svojega telička.

Prvo mleko od krave ni tako sladko in ukusno, kakor je poznejše. Nikakor bi nam ne šlo v slast, ako bi ga pokusili in pili. A ravno to mleko je za mlado tele prijetno in koristno. Teliček iz začetka ne more žreti ne trave ne listja. Še le pozneje, ko nekoliko odraste, muli travo in trga listje, do tega časa ga pa mora krava dojit. Kadar tele odraste, potlej še le pase travo, žrè seno in liže sol.“

„Ali tudi še katere druge živali dajejo mleko razven krave?“ vpraša Jožek.

„Povedala sem ti vže,“ reče mati, „da nam mleko dajejo tudi ovce in koze. Tudi kamela daje mleko. Jelenje mleko je neki zeló sladko in mastno. Mleko od oslic je najboljšo zdravilo nekaterim bolnikom, ki ga tudi pijó, da se zdravijo ž njim. Mleko imajo tudi še druge živali, recimo: svinje, psi, mačke, miši itd. ali tega mleka ljudje ne uživamo, s tem mlekom te živali le dojé svoje mladiče.“

„Ali se pa mleko še od kake druge stvari dobiva,“ vpraša radovedni Jožek, kí je svojo mater pazljivo poslušal, ko mu je vse to pripovedovala.

„Daleč tam na zahodu od nas,“ odgovori mati, v daljnji zemlji, ki jo Ameriko imenujemo, raste drevo, ki se imenuje „kravje ali mlečno drevo.“ Iz tega drevesa, kadar se poseče, teče neko mleko, ki je prijetnega ukusa in človeškemu zdravju ravno tako ugaja, kakor mleko od naših domačih krav. Tamošnji prebivalci nasečejo tako drevo in točijo v sodove to sladko in jako prijetno pijačo, ravno tako, kakor mi vođo iz kakega vodnjaka. A tudi še mnogo drugih rastlin je ustvaril dobri Bog, ki imajo nekako mleko v sebi, ali to mleko se ne more rabiti za nobeno pijačo. Takó na primer mleko v mlečeku je grenko; v maku strupeno; v kozji bradi jedko, ki žgè in zajeda. Če bi to mleko le okusili, izpahnila bi se nam usta in jezik, in čutili bi bolečine v želodci. No so pa zopet take živali, katerim to mleko prav nič ne škoduje, marveč koristno jim je, pa ga zato pijó. Iz tega lahko vidiš, da to, kar je nekaterim živalim dobro in koristno, to je drugim neprijetno in opasno. Nù, zdaj veš, odkod se dobiva mleko, pa si vse to dobro zapómni!“

—ć.

VRTČEVA PRILOGA.

Po zimi.

(Deček pri oknu.)

Čez širno plan, čez dol in brég,
Vihar srdit divjá.
Pokril zemljó je debel snég,
Vse mraza trepetá.

Pa naj dívja ta silni mráz,
Kaj mar mi zima je.
Za gorko sedem peč se jaz
Prav nič ne zébe me.

Le ptičice brez hišice,
Oj vam je pač hudó. —
Kakó se mraza tresete,
Vas glad morí močnó.

Pa brez skrbí pod streho k nam
Zdaj priletite ve,
Prav rad vam kruha — zrníc dam,
Ne bojte mene se!

Še okence odprl vam bom,
Zletíte v hišo vsé.
Imele bote varen dom
Do pomladi nové!

Prišla še gorka bo pomlád
Življenja boljši čas;
Odprl spet okence bom rád,
Na prosto spustil vas.

Radóst se ponovila bo,
Kot bila je nekdáj. —
Le urno v hišico gorkó —
Odprto vam je zdáj!

Alojzij K. Sež-ov.

Strijček Prigódek.

(Češki spisala Božena Nemcová, poslovenil F. Pešec.)

Neki kočar (bajtar) je bil zeló siromašen pa ni znal, kako bi si pomogel k denarju. In ne dá mu hudič dobro delati, gre in ukrade v gradu zaklád-nico z vsemi denarji. Po noči si jih prinese domóv in da bi mu nihče ná-nje ne prišel, odvzdí ne prag in jih položi pódenj. Žena ga gleda in vpraša kdo mu je dal toliko denarjev. Ali on vé, da ima trapasto ženo in tako jej ne pove ničesar, da je denarje ukradel, nego samo to jej reče, da ni nje gov.

„Nù, zakaj pa je zakopavaš?“

„Za strijca Prigódku“, odgovori kočar. Rano si vzame nekaj denarja, pravi ženi, da naj o tem nikomur ne pové, pa gre v mesto. V gradu je bil zjutraj krik, vsi so šli zločincu za sledom ali nič niso mogli spaziti. Bilo je to opóludne, kmetica je sedela zunaj in predla. Tu prijezdi okrog gospod na konji. Ko ga kočarica zagleda, misli si, da je to najbrže strije Prigódek in kliče ná-nj: „Gospod, gospod! ali vam ne pravijo Prigódek?“

„Zakaj vprašate?“ pravi z začudenjem jezdec.

„Jaz sem mislila, da ste strije Prigódek in da jezdite po te denarje, ki jih je moj Anže zakopal pod prag.“

Jezdec je vže slišal o tatvini in precej mu to na misel pride pa pravi kmetici, da se imenuje Prigódek.

„Nù, pa pojdite in si je vzemite, imate je shranene.“

Jezdec stopi s konja, kmetica mu odmakne prag, on vzame denarje in jezdi z njimi naprej k gradu. Ko jih tam spoznajo, gredó precej z verigami po kočarja. Ali žena pravi, da se še ni vrnil, pa kadar pride, da ga tjà pošlje.

Po noči pride mož domóv, pa ko mu žena z veseljem pripoveduje, da je denarje dala strijeu Prigódku, loti se ga taka razkačenost, da bi jo bil takoj ubil. Trenotek hodi po sobi in premišljuje, kako bi se znebil kazni. Zdajci mu pride nekaj na misel, pa reče ženi:

„Torej poslušaj, ti kljuka trapasta! Slišal sem v mestu, da bode danes po noči vesoljni potop; kdor se ne skrije, ta se utopi. Jaz zlezem na streho.“

„A kam naj zlezem jaz?“ vpraša jokajoč kmetica.

„Pojdi v kuhinjo, jaz zadelam vsako luknjico in če ne pride voda gori na streho, ne bode ti nič.“

Žena zleze tjà in mož zamaši vsako razpóko, da bi voda ne mogla tjà. Potem si pristavi k strehi lestvo pa lije skozi dimnik dolu v kuhinjo vodo. S prva žena moli, ali čim dalje jej gre voda, tembolj jej je tesno in nazadnje zasliši mož zamôlkel krik:

„Utopim se, pomagaj Anžè! vode imam do vratú!“ Anže neha liti, gre h kuhinji in tiho naredi majhen izhod, da bi odtekala voda. Skoro do božjega jutra stoji kmetica v kuhinji, potem jej mož odprè, vse je zopet v redu in on jej pravi: „Če tisti gospodje sèm pridejo, reci, da je bil vesoljni potop.“ Ko pridejo uradniki, neče Anžè ničesa obstati in pravi, da ni bil doma, da je žena trapasta, kdo vé, kako so denarji tjà prišli. Pokličejo ženo in vprašajo, kdaj je mož denarje zakopaval.

„Pred vesoljnim potopom,“ odgovori žena in se ne premakne od tega. Ker ne morejo gospodje iz nje ničesar pravega poizvedeti in mož le tají, pusté to stvar in tako uide Anžè kazni.

Dvanajst lastnostij Božjih.

(Národna pesen.)

1.

Prijatelj, kaj vprašaš me?
Prijatelj, jaz vprašam te:
Povej mi, kaj je jeden?
Jeden je jedini Bog, ki živi in kraljuje sam, v nebesih in na zemlji,

2.

Prijatelj, kaj vprašaš me?
Prijatelj, jaz vprašam te:
Povej mi, kaj je dve?
Dve ste tabli Mozesa, jeden jedini Bog, ki živi in kraljuje sam, v nebesih in na zemlji.

3.

Prijatelj, kaj vprašaš me?
Prijatelj, jaz vprašam te:
Povej mi, kaj je tri?
Tri so božje čednosti, dve ste tabli Mozesa, jeden je jedini Bog, ki živi in kraljuje sam, v nebesih in na zemlji.

4.

Prijatelj, kaj vprašaš me?
Prijatelj, jaz vprašam te:
Povej mi, kaj je štiri?
Štirje evangelisti, tri so božje čednosti, dve ste tabli Mozesa, jeden je jedini Bog, ki živi in kraljuje sam, v nebesih in na zemlji.

5.

Prijatelj, kaj vprašaš me?
Prijatelj, jaz vprašam te:
Povej mi, kaj je pet?
Pet je krvavih ran, štirje evangelisti, tri so božje čednosti, dve ste tabli Mozesa, jeden je jedini Bog, ki živi in kraljuje sam, v nebesih in na zemlji.

6.

Prijatelj, kaj vprašaš me?
Prijatelj, jaz vprašam te:
Povej mi, kaj je šest?
Šest vrčev je vodé, ki je Jezus delal vino ž nje, na sv. svatovščini v Kani Galileji, pet je krvavih ran, štirje evangelisti, tri so božje čednosti, dve sta tabli Mozesa, jeden je jedini Bog, ki živi in kraljuje sam, v nebesih in na zemlji.

7.

Prijatelj, kaj vprašaš me?
Prijatelj, jaz vprašam te:
Povej mi, kaj je sedem?
Sedem je sv. zakramentov, šest vrčev je vodé, ki je Jezus delal vino ž nje, na sv. svatovščini v Kani Galileji, pet je krvavih ran, štirje evangelisti, tri so božje čednosti, dve ste tabli Mozesa, jeden je jedini Bog, ki živi in kraljuje sam, v nebesih in na zemlji.

8.

Prijatelj, kaj vprašaš me?
Prijatelj, jaz vprašam te:
Povej mi, kaj je osem?
Osem je zveličanih. (= čednostij) sedem sv. zakramentov, šest vrčev je vodé, ki je Jezus delal vino ž nje, na sv. svatovščini v Kani Galileji, pet je krvavih ran, štirje evangelisti, tri so božje čednosti, dve ste tabli Mozesa, jeden je jedini Bog, ki živi in kraljuje sam, v nebesih in na zemlji.

9.

Prijatelj, kaj vprašaš me?
Prijatelj, jaz vprašam te:

Povej mi, kaj je devet?

Devet je korov angelov, osem je zveličanih, sedem sv. zakramentov, šest vrčev je vodé, ki je Jezus delal vino ž' nje, na sv. svatovščini v Kani Galileji, pet je krvavih ran, štirje evangelisti, tri so božje čednosti, dve ste tabli Mozesa, jeden je jedini Bog, ki živi in kraljuje sam, v nebesih in na zemlji.

10.

Prijatelj, kaj vprašaš me?

Prijatelj, jaz vprašam te:

Povej mi, kaj je deset?

Deset zapov'dij božjih, devet je korov angelov, osem je zveličanih, sedem sv. zakramentov, šest vrčev je vodé, kje Jezus delal vino ž' nje, na sv. svatovščini v Kani Galileji, pet je krvavih ran, štirje evangelisti, tri so božje čednosti, dve ste tabli Mozesa, jeden je jedini Bog, ki živi in kraljuje sam, v nebesih in na zemlji.

11.

Prijatelj, kaj vprašaš me?

Prijatelj, jaz vprašam te:

Povej mi, kaj je najst?

Jednajst je sv. Uršula, deset zapov'dij božjih, devet je korov angelov, osem je zveličanih, sedem sv. zakramentov, šest vrčev je vodé k'je Jezus delal vino ž'nje, na sv. svatovščini v Kani Galileji, pet je krvavih ran, štirji evangelisti, tri so božje čednosti, dve ste tabli Mozesa, jeden je jedini Bog, ki živi in kraljuje sam, v nebesih in na zemlji.

12.

Prijatelj, kaj vprašaš me?

Prijatelj, jaz vprašam te:

Povej mi, kaj je dvanajst?

Dvanajst je lastnostij božjih, najst je sv. Uršula, deset zapov'dij božjih, devet jo korov angelov, osem je zveličanih, sedem sv. zakramentov, šest vrčev je vodé, k'je Jezus delal vino ž' njé, na sv. svatovščini v Kani Galileji, pet je krvavih ran, štirje evangelisti, tri so božje čednosti, dve ste tabli Mozesa, jeden je jedini Bog, ki živi in kraljuje sam, v nebesih in na zemlji.

(Zapisala Jozefa Brdarsova.)

Muha in veša.

(Basen; po Chr. F. Gellert-u.)

Kako poginila je muha
In veša ž' njo, vam zdaj povem.
Uljudno prosim vas posluha,
V podúk ta basen je ljudém.

Nespametna se muha mlada
Na vinske kupe vsede rob,
Potegne trikrat, a že pada
Ter v vinu najde zgodnji grob.

Modruje veša poleg groba:
Kaj treba bilo vánj je past?
A mene veselí svitloba
In ne pijače kratka slast.

Pa svečo obletava veša
In sili vánjo v eno mér.
Peroti si ožgè, opeša —
To zadnji zánjo je večér.

Mrtví ste zdaj obé živali,
Živalci neizkušeni;
Ljudjé še večkrat v grob so pali,
Ljudjé v strastéh zadušeni.

Fr. Krek.

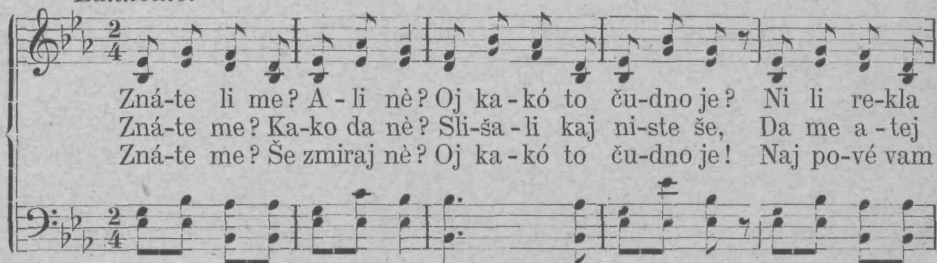
Kdo je to?

(Češki od Vilme Sokolove; prev. Iv. Tomšić.)

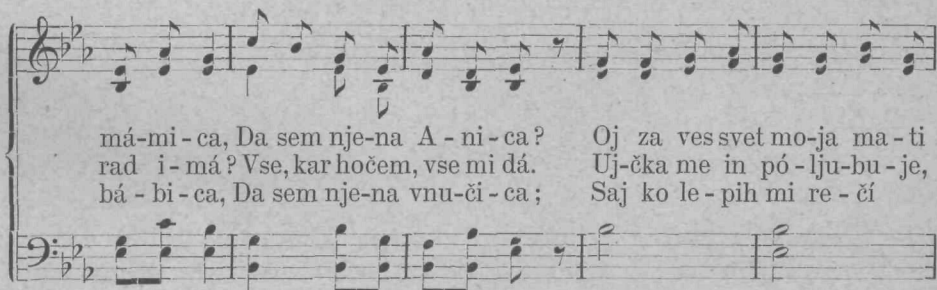
Ker se pesem lepa mi
Mična in vesela zdí,
Vglásbil sem jo vnučici,
Cajnkarjevi Anici!

dr. Gust. Ipavic.

Lahkotno.

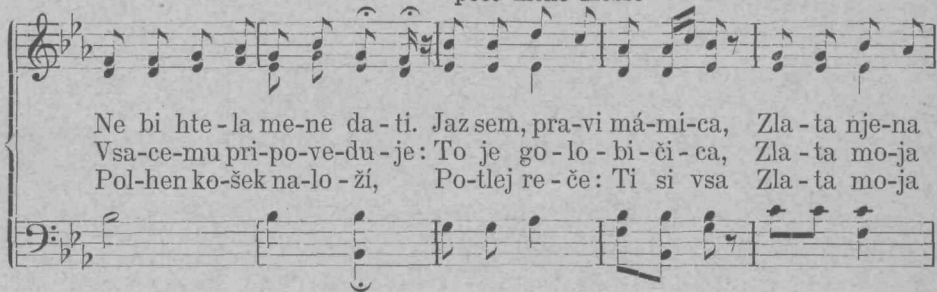

Zná-te li me? A-li nè? Oj ka-kó to ču-dno je? Ni li re-kla
Zná-te me? Ka-ko da nè? Sli-ša-li kaj ni-ste še, Da me a-tej
Zná-te me? Še zmiraj nè? Oj ka-kó to ču-dno je! Naj po-vé vam

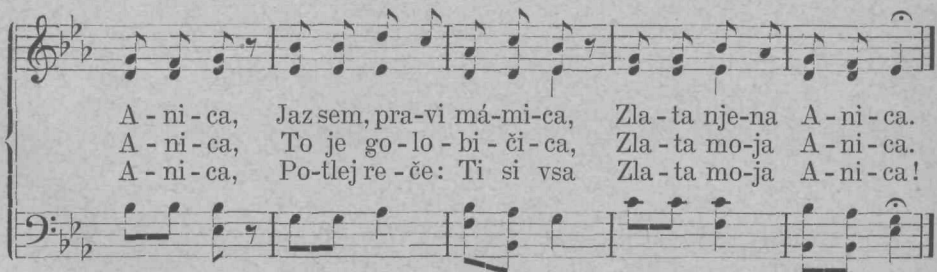

má-mi-ca, Da sem nje-na A-ni-ca? Oj za vessvet mo-ja ma-ti
rad i-má? Vse, kar hočem, vse mi dá. Uj-čka me in pó-lju-bu-je,
bá-bi-ca, Da sem nje-na vnu-či-ca; Saj ko le-pih mi re-čí

poco meno mosso

Ne bi hte-la me-ne da-ti. Jaz sem, pra-vi má-mi-ca, Zla-ta nje-na
Vsa-ce-mu pri-po-ve-du-je: To je go-lo-bi-či-ca, Zla-ta mo-ja
Pol-hen ko-šek na-lo-ží, Po-tlej re-če: Ti si vsa Zla-ta mo-ja

A-ni-ca, Jaz sem, pra-vi má-mi-ca, Zla-ta nje-na A-ni-ca.
A-ni-ca, To je go-lo-bi-či-ca, Zla-ta mo-ja A-ni-ca.
A-ni-ca, Po-tlej re-če: Ti si vsa Zla-ta mo-ja A-ni-ca!

Mánica in Pepček.

prodajalnici smo.

Ob stenah stojé visoke omare z neštevilnimi predalčki. Vsak predal ima svojo številko, vsak svoje blagó. Kar kdo poželi, kar kdo zahteva, vse se dobí po najnižej ceni. Pri vratih prihajajo ljudje, kupujejo, pogajajo se in odhajajo.

Na sredi prodajalnice stoji dolga in široka prodajalna miza, pokrita z gladkim mramorom. Kako vam je to živahno življenje okrog te mize! Prodajalci se skušajo, razkazujejo in hvaleč najraznejše blagó; kupovalci pa izbirajo, grajajo, obsojajo visoko ceno, a naposled vender le kupijo. To vam je hrušč in trušč, vik in krik, kakor bi bil sodnji dan. Srebrni tolarji in bakreni novei pa poskakujejo po gladkem mramoru, kakor bi bili znoreli.

A ravno zdaj-le je tako prazno in tiho v prodajalnici. Zató pa sta Manica in Pepček prišla vá-njo, da poskusita in pogledata tudi onáđva, kakó se kupuje in prodaja.

Manica je vže vedela poprašati časih: „Kaj boste dobrega, oče?“ ali: „tá-le bo za vas!“ in podobne prodajalničarske besede. In s Tončetom sta vže poskušala časih, ko je bil

Črke „r“ še ni mogel izgovarjati.)

Posebno veselje sta imela Manica in Pepček z novei. Le kako jih dobiti. Pač je klical časih Pepček materi: „Mama, kacek (= krajcar.) Toda oče takó pristavi: „Kacka ne, Pepček, kacek ni lep.“ Na uho pa še pové materi: „Kadar imajo otroci denarje, imajo kramarji semenj.“

Toda zdaj ní nobenega v prodajalnici. Pepček vže kliče Manici: „kacek!“ Manica ozre se okrog sebe, potem pa potegne hitro iz miznice krajcar in ga dá Pepčku.

Oh, to je bilo veselje za Pepčka! Kar veselja se mu je žaril obrazek, tako slastno je stegnil ročico po krajcarji.

Tonče še manjši. Zdaj pa vže neče biti „majhen,“ odkar je začel knjige nositi v šolo.

A Pepček? Ta vam je bil še majhen kakor bokal na mizi. Na prodajalno mizo seveda ni mogel še položiti svojih ročic kakor Manica.

Imel je pa veliko veselje, drsati se po gladkej mizi.

Toda kamen je mrzel in Pepčku je zlezla časih srajčica na stran. Zazeblo ga je in vzkliknil je: máz, máz! (= mraz.

Zdaj pa na delo!

Ob prodajalneji mizi je bila pripeta nabiralnica za družbo sv. Cirila in Metoda. Kdor je hotel in mogel, pa je spustil kak novčič v nabiralnico.

Pepček je imel posebno veselje s to nabiralnico. Tako prijetno se mu je zdelo spuščati krajcarje vánjo, ker je tako prijetno zazvenelo, kolikorkrat je priletel novčič na tla nabiralnice. Ko se je z očetom časih poigraval na prodajalneji mizi, tedaj mu je rad oče privoščil to veselje.

A danes je bilo drugače. Manica pridvigne Pepčka na svoje naročje, da spusti iz miznice vzeti krajcar v nabiralnico. Le pogledjte jo, kako težko ga drži! Pepček spušča polagoma krajcar. Vže ga je izpustil iz ročice. A prehitro se mu je to zdelo. Zato brž potisne prstek (kazalec) v špranjo, kamor je izpustil novčič. Mislil ga je še dohiteti. Takó ga še vidite na sliki. —

Ali zdaj, oh, oh! Kako je jokaj! Manica ga vže ni mogla držati. Komaj izpusti Pepček krajcar v nabiralnico, vže ga izpusti Manica iz rok. Prstek pa mu je obtičal v špranji. Uh, kako ga je zbolelo! Tako zeló joka in hiti k materi, kliče: „buba, buba!“

Komaj se je dal utolažiti. Kaj menite, to je bila bolečina za Pepčka!

Oče pa reče: Prav ti je, zakaj pa sta vzela sama krajcar iz miznice?

Sveda so te besede bolele le Manico, ki jo je oče ostro pokaral. Pepček je bil za to še premajhen.

B.

Listje in cvetje.

Zima.

A naravi vse je tiho zdaj.
Brez cvetja log je, dol in gaj.
In kamor méri mi okó,
Povsod je pusto in goló.

Strupene sape pihajo,
Od vzhoda mrzlo dihajo;
Narava odpočiva si,
Pod snegom rahlim mirno spi.

Krilatih ptičič zbór glasán,
Cvetic dehtečih cvet krasán,
Potihnil zbor je, cvet minúl,
Ko se na zemljo sneg je vsúl.

Oj pridi vzpómlad skoraj spet!
V zelenje nam ogrni svet!
Sebój pripelji ptičice,
Prinesi nam cvetličice.

A. K. Sež-ov.

Uganke.

- 1) Belo je, sir ní; zeleno je kot trava,
trava ní; rep ima kakor miš, miš
ni. Kaj je to?
- 2) Oče bodec, mati gladka, deca sladka.
Kaj je to?
- 3) Drobnó kot mak, mak ní; črno kot
ogljje, ogljje ni.
- 4) Skoči srna preko trna, kamor pade,
tam propade.
- 5) Dve kozi, jeden vrat in še ta jima
je prerezan. Kaj je to?
- 6) Posréd vasí tele leží, k vsakej hiši
rog drží?
- 7) Štiri ušesa, dva trebuha. Kaj je to?
- 8) Ko se rodí, bel je, ko umrè, uma-
zan je.
- 9) Spređaj živo, v sredi suho, od zadej
dušo nosi. Kaj je to?
- 10) Polna žlica mastí vsemu svetu dosti.

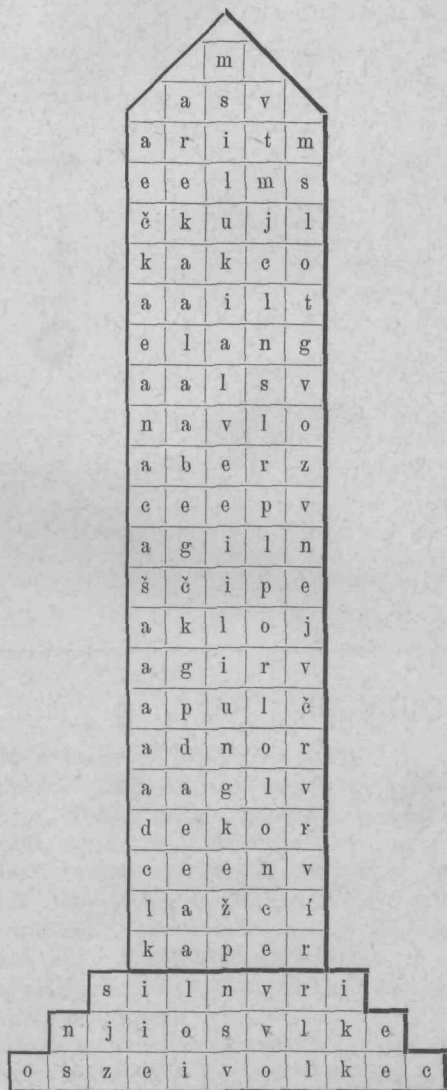
- 11) Na prostoru je lipa vzrastla, na lipi rjuha, na rjuhi zemlja, na zemlji voda?

(Po „Smilji.“)

(Odgonetke uganek v prihodnjem listu.)

Obelisk.

(Priobčil Fr. Staufer.)

Zaménjajte črke v posameznih obeliskovih vrstah takó drugo z drugo, da dobite v prvi vrsti soglasnik, v vseh drugih vrstah pa po jedno besedo. — Črke v srednji, naopičnej vrsti, ako je čitate od zgoraj nizdolu, povedó imé, priimek in stan slovenskega učenjaka. — V zadnjih treh vrstah pa zaménjajte črke takó, da dobite njegov značaj, s katerim se je odlikoval, do zadnjega trenotka svojega življenja.

(Rešitev in imena rešilcev v prihodnjem listu.)

Kratkočasnice.

* Vprašali so prosjaka: „Katero breme ti je najtežje?“ — „Prazna torba,“ odgovori prosjak.

* Vprašali so cigana: „Kako poznaš, kdaj je póludne, ker nimaš ure?“ — „Po želodeci,“ odgovori cigan.

* Vprašali so psa: „Zakaj pozdravljaš vsakega z repom: — „Zato, ker nimam klobuka,“ odgovori pes.

* Učitelj vpraša Ivanka: „Kaj so storili Izraelci, ko so prišli preko rudečega morja?“ — „Sušili so se,“ odgovori Ivanek.

Nove knjige in listi.

* Nova Pesmarica. Zbirka najbolj znanih slovenskih, hrvatskih, srbskih, bolgarskih, čeških, poljskih in ruskih pesmij. Sestavil Ivan Železnikar. V Ljubljani, 1889. Založil D. Hribar. Tiskala „Narodna Tiskarna.“ 12°. 304. str.

Z novo „Pesmarico“ je izvestno ustrezno vsem pevcem in pevkinjam po vseh pokrajinah naše slovenske zemlje. Knjiga obseza 231 pesen. Cena jej je 80 kr. mehko vezanej; s poštnino 10 kr. več. Elegantno vezanej 1 gld. 30 kr.

* Rafael ali nauki in molitve za odraslo mladino. Spisal Jožef Kerčon, duhovni svetovalec. V Ljubljani, 1889. Založila in tiskala „Katoliška Tiskarna.“ 12°. 350 str.

Tako se zove nov molitvenik, ki je namenjen našej odrasle mladini. Ta molitvena knjižica je jedna najlepših in najboljših, zatorej jo živo priporočamo, da se širi v prav obilem številu mej našo dobro slovensko mladino. Velja vezana v pol usnje 60 kr.; v usnje vezana 80 kr.; z zlato obrezo 1 gld.

 Iz pretečenega leta 1889 imamo še nekoliko nepopolnih „Vrtčevih“ letnikov na razpolaganje. Manjkati samó dve številki (5. in 6. štev.) Kdor želi tak nepopolen letnik imeti, pošlje se mu poštne prosto za 60 kraje.

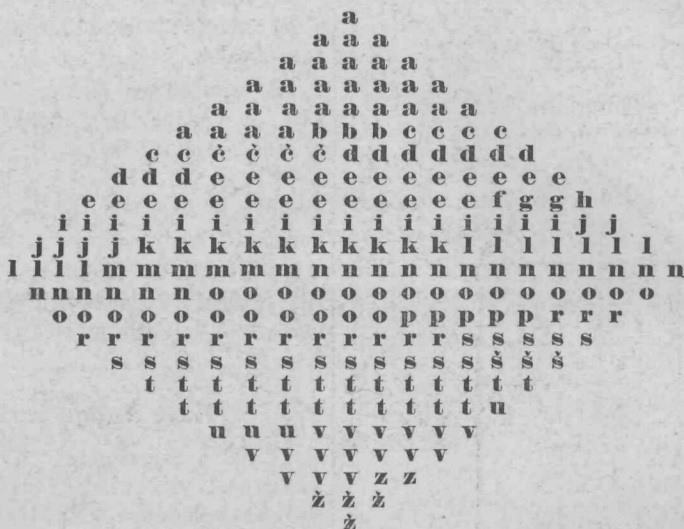
 Denašnje število smo poslali vsem našim starim gg. naročnikom; prihodnjo pa pošljemo samó onim, ki nam za tekoče leto naročnino pošljejo.

Upraviništvo „Vrtčevo“.

 Denašnjemu številu je priložena muzikalna priloga.

Briljant.

(Priobčil V. S.)

Zamenjajte v tem briljantu črke tako med seboj, da bodele čitali v prvi vrsti soglasnik, v jedna in dvajset vrstah pa jedna in dvajset besed od leve proti desnej; srednja reksa dvajseta beseda znači vošilo, od zgoraj nizdolu po sredi brano znači število, zadnja vrsta znači samoglasnik. Besede naj značijo: 1. soglasnik; 2. divja zver; 3. snov živih stvari; 4. umetelnik; 5. ročna posodica; 6. evropska državljanka; 7. društvena knjiga; 8. cerkvena pobožnost; 9. naslov božje podobe; 10. stara narodna pesen; 11. cerkven dostojanstvenik; 12. vošilo; 13. slovenski glasbeni skladatelj; 14. važna zapoved; 15. opravilo pri slovenskem časopisu; 16. zložitelj briljanta; 17. kranjski gori; 18. evropska velevlast; 19. avstrijska dežela; 20. Bog; 21. odpadki; 22. število; 23. samoglasnik.

(Rešitev in imena rešilcev v prihodnjem listu.)

Vabilo k naročbi.

Z denašnjim listom stopi „Vrtec“ v svoje dvajseto leto ter uljudno vabi vse prijatelje naše nežne slovenske mladine k prav obilemu naročevanju. Nadejamo se, da nam naši stari naročniki ne vzkrátijo svoje podpore, temveč si bodo prizadevali, da nam vsak še po jednega novega naročnika pridobi. Ako bi se število naših naročnikov dobro pomnožilo, podajati bi začeli „Vrtec“ na poldrugej pōli, kakor smo to storili z denašnjim brojem. Da bi nam kaj takega mogoče bilo, treba je, da nam vsi dozdani naročniki zvesti ostanejo, ter se nam število novih naročnikov vsaj za polovico starih pomnoži. To bi se lahko zgodilo, ako bi vsak naših naročnikov delal na to, da bi naš list priporočeval v naročevanje. Z Božjo pomočjo tedaj na delo ter upamo, da se nam „Vrtec“ tudi v novem letu ohrani.

Zatorej podvizajte, naročiti se na „Vrtec“, ki za vse leto stoji samó 2 glđ. 60 kr., a za pol leta 1 glđ. 30 kr. — Naročnina se najhitreje in najceneje pošilja s poštnimi nakaznicami (Postanweiseungen), ki se na vsakej pošti dobé.

Upravništvo „Vrtčevo“,

mestni trg, št. 23 v Ljubljani.

Vsem našim častitim naročnikom srečno in veselo novo leto Bog daj!

„Vrtec“ izhaja 1. dné vsacega meseca, in stoji za vse leto 2 glđ. 60 kr., za pol leta 1 glđ. 30 kr. Napis: Upravništvo „Vrtčevo“, mestni trg, štev. 23 v Ljubljani (Laibach).

Izdajatelj, založnik in urednik Ivan Tomšić. — Natisnila Klein in Kovač v Ljubljani.